

11.3.2024

YVV/311/2024

Sisäministeriölle

VN/24058/2023

VN/24058/2023-SM-2

Yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle ulkomaalaislain muuttamisesta

Yhdenvertaisuusvaltuutettu on itsenäinen ja riippumaton viranomainen, jonka tehtävinä on syrjintään puuttuminen ja yhdenvertaisuuden edistäminen erityisesti vähemmistöjen osalta. Ulkomaalaislain (301/2004) ja yhdenvertaisuuslain (1325/2014) esitöissä valtuutetun yhdeksi tehtäväksi on todettu ulkomaalaisten oikeuksien ja aseman edistäminen. Valtuutettu toimii myös kansallisena ihmiskaupparaportoitajana, naisiin kohdistuvan väkivallan raportoitajana sekä maastapoistamisen täytäntöönpanon valvojana. Valtuutettu kiittää sisäministeriötä lausuntopyynnöstä.

1. Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Lausuntomenettelystä

Yhdenvertaisuusvaltuutettu toteaa, että lausunnonle annettu kolmen viikon vastausaika on huomattavan lyhyt. Säädösehdoituksista pyydettyjen kirjallisten lausuntojen antamiseen tulisi varata aikaa vähintään kuusi viikkoa ja laajoissa hankkeissa vähintään kahdeksan viikkoa, ja lausuntoaika voi olla edellä mainittuja lausuntoaikoja lyhyempi vain perustellusta syystä. Lausuntopyynnössä lyhyttä lausuntoaika on perusteltu sillä, että asia voitaisiin käsitellä eduskunnassa kevätistunto-

kaudella 2024. Oikeuskansleri on linjannut, että osallistumisoikeudet eivät saa vaarantua poliittisesti asetettujen aikataulujen vuoksi, ja että kiireellistä lainvalmistelua ja lausunnotmenettelyn puutteita ei voi perustella hallitusohjelman kirjauksilla.¹

Ulkomaalaislakia koskevat muutosehdotukset vaikuttavat laajasti Suomessa asuvien ulkomaalaisten elämään ja oleskelun edellytyksiin. Siksi erityisesti maahanmuuttajajärjestöillä tulisi olla mahdollisuus perehtyä ehdotuksiin ja lausua näistä. Tämä muodostuu käytännössä mahdottomaksi pienemmille kansalaisyhteiskunnan toimijoille, joiden resurssit ovat usein niukat. Yhdenvertaisuusvaltuutettu toteaa lisäksi, että sisäministeriö ei ole pyytänyt lausuntoa maahanmuuttajia edustavilta järjestöiltä. Valtuutetun tiedossa ei myöskään ole, että sisäministeriö muulla tavoin olisi osallistanut maahanmuuttajia edustavia kansalaisyhteiskunnan toimijoita valmistelussa.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu esittää yleisesti huolensa Petteri Orpon hallituksen ohjelmaan sisältyvistä, ulkomaalaisten asemaan vaikuttavista lainsäädäntöhankkeista. Hankkeet on vaiheistettu useampaan suppeampaan kokonaisuuteen, mikä tekee muutosten yhteisvaikutusten arvioinnin vaikeaksi. Ottaen huomioon, että monen esitysluonnoksen lausuntokierrokset ajoittuvat muutaman kuukauden sisään, tulee kyseisten lainsäädäntöhankkeiden yhteisvaikutusten arviointi suorittaa lausuntokierrosten jälkeen.

Esityksen oikeasuhtaisuus ja välttämättömyys

Julkisella vallalla on perustuslain 22 §:n mukaisesti velvollisuus turvata perus- ja ihmisoikeudet. Turvaamisvelvollisuus koskee lähtökohtaisesti kaikkia Suomen lainkäyttöpiirissä olevia henkilöitä. Perustuslaissa turvattuja oikeuksia voi rajoittaa vain hyväksyttävästä syystä ja mikäli rajoitus on välttämätön. Lisäksi on huomiotava, että ehdottomana pidettyjä perusoikeuksia ei ole mahdollista rajoittaa.

Oleskeluluvan pituus ja pysyvyys on keskeinen osa sitä oikeuksien ja velvollisuuksien kokonaisuutta, jonka kukin oleskelulupatyypin muodostaa. Siksi myös oleskeluluvan keston muuttumista on arvioitava suhteessa perus- ja ihmisoikeuksiin. Vaikka valtiolla yleisesti ottaen on mahdollisuus säätää edellytyksistä maahantuloon ja oleskelulle, on selvää, että myös tätä sääntelyä on arvioitava perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen näkökulmasta. Suomen perustuslain lähtökohtana on, että perusoikeudet koskevat kaikkia Suomessa asuvia henkilöitä, joillakin poikkeuksilla. Perustuslain 6 § 1 momentin mukaan kaikki ovat yhdenvertaisia lain

---

¹ Ks. esim. oikeuskanslerin ratkaisu OKV/1772/10/2023

edessä. Suomessa asuvien henkilöiden erottelua pitää joka tilanteessa pystyä perustelemaan perusoikeusjärjestelmän kautta.

Lainsäädäntömuutoksia arvioitaessa on niiden hyväksyttävyyden ulottuvuuksia perusoikeuksien näkökulmasta toisaalta tavoitteiden hyväksyttävyys ja toisaalta toteutustapojen vaikuttavuus ja tehokkuus. Valittavana olevista toteuttamisvaihtoehtoista on aina valittava se vaihtoehto, joka rajoittaa keskeisiä perusoikeuksia vähiten. Ulkomaalaisten oikeuksia koskevaa lainsäädäntöä valmisteltaessa on tehtävä punnintaa mahdollisten yksilöihin kohdistuvien rajoitusten ja rajoitusten hyväksyttävyyden ja oikeasuhtaisuuden välillä.

2. Kansainvälistä suojelua koskevien lupien kesto (53 § - 55 §)

Turvapaikka (87 §) ja toissijainen suojelu (88 §)

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan kansainvälisen suojelun perusteella saatujen oleskelulupien keston lyhennystä. Sekä turvapaikka että toissijainen suojelu on aiemmin myönnetty neljäksi vuodeksi. Ehdotuksen mukaan turvapaikka myönnettäisiin jatkossa kolmeksi vuodeksi ja toissijainen suojelu yhdeksi vuodeksi. Kansainvälisen suojelun jatkoluvat on vakiintuneesti myönnetty myös neljäksi vuodeksi. Jatkolupien pituutta ehdotetaan lyhennettäväksi turvapaikan osalta kolmeen vuoteen ja toissijaisen suojelun osalta kahteen vuoteen.

Kuten hallituksen esityksessä todetaan, ehdotetut muutokset oleskelulupien pituuteen ovat sinänsä EU:n määritelmädirektiivin (2004/83/EY) mukaisia. Kuten yleensäkin direktiivien kohdalla, direktiivin 3 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat säätää tai pitää voimassa suotuisampia säännöksiä sen määrittelemiseksi, kenelle voidaan myöntää pakolaisasema tai toissijaista suojelua, sekä kansainvälisen suojelun sisällön määrittelemiseksi, kunhan nämä säännökset ovat yhteensopivat direktiivin kanssa. Direktiivi heijastelee kansallisia käytäntöjä eri jäsenvaltiossa, joissa esimerkiksi kaikissa ei ennen direktiivien voimaantuloa ollut käytössä pohjoismaiden kaltaisia, toissijaisen suojelun määritelmiä. Hallituksen esitys on nähtävä sitä taustaa vasten, että Suomessa on ulkomaalaislaissa vuodesta 1991 lähtien ollut käytössä jonkinlainen toissijaisen suojelun oleskelulupa. Aiemmin oleskelulupa suojelun tarpeen vuoksi, tämänhetkisessä lainsäädännössä oleskelulupa toissijaisen suojelun vuoksi, on keskeisiltä osin tarkoittanut vastaavaa suojelun sisältöä ja oleskelun pysyvyyttä kuin turvapaikka. Hallituksen esitys tarkoittaa nyt selvää muutosta tähän. Sitä, millä perusteella muutos olisi tavoitteiltaan hyväksyttävä ja toteutuksensa osalta välttämätön ja oikeasuhtainen ei varsinaisesti ole esityksessä perusteltu

muutoin kuin hallitusohjelman kirjauksella siitä, että hallituksen tavoitteena on tiukentaa turvapaikkapolitiikkaa.

Valtuutettu toteaa, että jatkuva oleskelulupien uudelleen hakeminen pitkittää kansainvälistä suojelua saaneen, usein hyvin haavoittuvassa asemassa olevan, henkilön epävarmuudessa elämistä, mikä osaltaan vaikuttaa hänen mahdolliseen toipumiseensa sekä kotoutumiseensa. Kasvavalla epävarmuudella voi olla ihmisten elämään monenlaisia seurauksia ja vaikutuksia, joita on huolella tarkasteltava osana vaikutusten arviointia erityisesti perus- ja ihmisoikeusnäkökulmasta.

Valtuutettu katsoo, että ehdotetulle erotukselle turvapaikan ja toissijaisen suojelun ensimmäisten oleskelulupien tai jatkolupien kestossa ei myöskään ole perusteita. Esitysluonnoksessa todetaan, että toissijaista suojelua saaneiden kansainvälisen suojelun myöntämisen perusteina korostuu turvapaikkaa enemmän lähtömaan tilanne ja että heidän suojelun tarpeensa voidaan arvioida muuttuvan lyhyemmässä ajassa kuin turvapaikan saaneiden. Valtuutettu muistuttaa, että niin turvapaikka kuin toissijainenkin suojelu arvioidaan suhteessa kotimaan tilanteeseen. Molemmat kansainvälisen suojelun luvat perustuvat lisäksi hakijan henkilökohtaiseen vaaraan. Turvapaikan saaneen hakijan on katsottu olevan vainon vaarassa tiettyyn ryhmään kuulumisensa vuoksi. Toissijaista suojelua saaneen hakijan on puolestaan todettu olevan henkilökohtaisessa vakavan haitan vaarassa, millä tarkoitetaan kuolemanrangaistusta, teloitusta, kidutusta taikka muuta epäinhimillistä tai ihmisarvoa loukkaavaa kohtelua tai rangaistusta. Toissijaista suojelua saanut voi myös olla vakavassa ja henkilökohtaisessa vaarassa aseellisesta selkkauksesta johtuen.

Kuten edellä on tuotu esiin, edellyttää toissijaisen suojelun saaminen kaikissa tilanteissa henkilökohtaista vaaraa ja aseellisesta selkkauksesta johtuva vaara on vain yksi pykälän kolmesta kohdasta, joilla toissijaisen suojelun tarvetta määritellään. Tämän lisäksi toissijaisen suojelun myöntäminen aseellisen selkkauksen vuoksi edellyttää punnintaa hakijan henkilökohtaisen tilanteen ja aseellisen selkkauksen intensiteetin välillä. Toissijaisen suojelun myöntämiskynnys aseellisen selkkauksen vuoksi on ylipäätään hyvin korkea ja se edellyttää erityisen vakavaa turvallisuustilannetta hakijan kotialueella. Toissijaisen suojelun tarpeessa olevan henkilön kotimaan olosuhteiden muutoksen on lisäksi oltava merkittävä ja pysyvä, jotta hänen ei enää katsottaisi olevan suojelun tarpeessa, eikä toissijaisen suojelun turvapaikkaan verrattuna tiheämmälle uudelleen arvioinnille ole myöskään näin ollen perusteita.

Esityksessä todetaan, että ”Perustuslakivaliokunta on katsonut, että yhdenvertaisuusperiaatteesta poikkeamista perustelevan yhteiskunnallisen intressin ja poikkeamisen merkittävyyden on oltava keskenään oikeasuhtaisia.” Valtuutettu toteaa,

ettei esityksessä ole tuotu esiin tosiasiallista yhteiskunnallista intressiä, minkä vuoksi toissijaisen suojelun ja turvapaikan saaneen hakijan oleskelulupien tulisi olla erimittaiset, eikä lupien keston lyhentämisen merkityksen voida katsoa olevan oikeassa suhteessa esitettyihin perusteisiin nähden.

Valtuutettu katsoo myös, että hallituksen esityksessä tulee selvästi todeta, etteivät muutokset kansainvälisen suojelun mukaisten oleskelulupien keston vaikutus luvan saaneiden henkilöiden muihin oikeuksiin.

Jatkolupa (55 §)

Jatkoluvan myöntämistä koskevan säännöksen mukaan jatkolupa voidaan myöntää enintään neljäksi vuodeksi. Tämä on valtuutetun käsityksen mukaan ollut pääasiallinen käytäntö. Ottaen huomioon ne erittäin vaikeat tilanteet, joissa henkilöille on yleensä myönnetty turvapaikka tai toissijainen suojelu, ei myöskään ole perusteltua, että heille myönnetyt jatkoluvat olisivat lyhyempiä kuin muilla syillä oleskeluluvan saaneiden henkilöiden jatkoluvat. Vaikka oleskeluluvan myöntämisen perusteena on ensisijaisesti kansainvälisen suojelun tarve, tulee myös pakolaisella ja toissijaista suojelua saavalla henkilöllä olla mahdollisuus rakentaa pysyvämmän elämänsä Suomeen. Kuten esitysluonnoksen vaikutusarvioinnissa lasten ja perheiden osalta todetaan: ”Kansainväliseen suojeluun perustuvien oleskelulupien pituuden lyheneminen vaikuttaa suoraan alaikäisiin mukana hakeneisiin tai yksin tulleisiin alaikäisiin turvapaikanhakijoihin, jotka saavat kansainvälistä suojelua. Lisäksi myös perheenyhdistämisen kautta oleskeluluvan saaneiden lasten oleskelulupien pituus lyhenee, jos perheenkokoajan oleskelulupa perustuu kansainväliseen suojeluun. Oleskelulupien lyhenemisen ja aiempaa tiheämmän jatkolupien hakemisen voidaan arvioida vaikuttavan motivaatioon kotoutua.”

Luonnoksessa todetusti, oleskelulupien lyhentäminen aiheuttaisi myös jatkolupahakemuksien määrän huomattavan nousun, joka lisäisi merkittävästi Maahanmuuttoviraston työmäärää ja resurssien tarvetta. Ottaen huomioon, että esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös pakolaisaseman ja toissijaisen suojeluaseman lakkauttamis- ja peruuttamisperusteita, katsoo valtuutettu, ettei oleskelulupien lyhentämisellä saavuteta erityisiä hyötyjä. Kansainvälisen suojeluaseman lakkauttamis- ja peruuttamisperusteet voidaan tutkia niiden tullessa ilmi myös oleskeluluvan voimassa ollessa, jolloin Maahanmuuttoviraston resurssit kohdentuisivat vain niihin oleskelulupiin, joiden uudelleen harkinta olisi perusteltavissa.

3. Kansainvälistä suojelua koskevien lupien antamatta jättäminen, lakkaaminen ja peruuttaminen sekä tilapäisen oleskeluluvan myöntäminen

Luvan antamatta jättäminen (87 § ja 88 §) sekä pakolaisaseman ja toissijaisen suojeluaseman lakkauttaminen (107 §) ja peruuttaminen (108 §)

Esitysluonnoksessa ehdotetaan lisättäväksi kansainvälisen suojelun oleskelulupapykäliin (87 § ja 88 §) tilanteita, jolloin turvapaikka tai toissijainen suojelu jätetään myöntämättä. Molempiin suojelukategorioihin ehdotetaan lisättäväksi pykälissä aiemmin mainittuihin rikoksiin tai tekoihin yllytys tai muulla tavalla osallistuminen sekä erilliseksi kohdaksi kansalliselle turvallisuudelle vaaraksi olevat henkilöt. Turvapaikka jätettäisiin antamatta myös, jos henkilö on yhteiskunnalle vaarallinen, sen vuoksi, että hänet on lainvoiman saaneella tuomiolla tuomittu erityisen törkeästä rikoksesta. Toissijainen suojelu puolestaan jätettäisiin myöntämättä, jos hakija on tehnyt ennen Suomeen tuloaan rikoksen, josta Suomessa tehtynä voitaisiin tuomita vankeusrangaistus ja hän on jättänyt alkuperämaansa ainoastaan välttääkseen rikoksesta johtuvan rangaistuksen.

Pakolaisaseman lakkauttaminen (107 §) ehdotetaan laajennettavaksi myös pakolaisaseman saamisen jälkeisiin tekoihin, joiden perusteella pakolaisasema olisi voitu jättää antamatta 87 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohdan sekä ehdotettujen uusien 87 §:n lisäysten mukaisesti. Toissijainen suojelu lakkautettaisiin, jos olisi perusteltua aihetta epäillä henkilön tehneen toissijaisen suojeluaseman saamisensa jälkeen ehdotettujen 88 §:n 2–3 momenteissa tarkoitetun teon. Pakolaisaseman ja toissijaisen suojeluaseman peruuttamisen (108 §) osalta ehdotetaan pykälään lisättäväksi uudet luvan antamatta jättämistä koskevat 87 § 3 momentti ja 88 § 3-4 momentit.

Valtuutettu katsoo, että esitysluonnoksessa ehdotetut uudet lupien myöntämättä jättämis- ja lakkauttamiskohdat laajentavat voimassa olevan lain mukaisia vastavia tilanteita. Lisäksi ehdotetussa jatkoluvan myöntämistä koskevassa 54 §:ssä viitataan 107 § ja 108 §:iin, jotka ehdotuksen mukaisesti tulee ottaa huomioon jokaisen jatkolupaharkinnan yhteydessä.

Pakolaisaseman ja toissijaisen suojeluaseman lakkauttamis- ja peruuttamistilanteiden laajentuessa, on oikeusturvan sekä laadukkaan prosessin näkökulmasta varmistuttava siitä, ettei harkinnan kohteena olevan henkilön kuulemista suoriteta vain kirjallisesti, vaan henkilölle järjestetään aina hänen niin halutessaan myös suullinen kuuleminen Maahanmuuttovirastossa ulkomaalaislain 97 a §:n mukaisesti. Lisäksi on varmistuttava siitä, että harkinnan kohteena olevalla henkilöllä on tieto sekä riittävästi aikaa saada oikeusapua jo ennen kuulemistaan.

Viime vuosien aikana oleskelupiin liittyvää yleisen turvallisuuden ja järjestyksen vaarantamisen lupaedellytystä on sovellettu yhä matalammalla kynnyksellä ja ehdotuksessa esiin tuodusti pakolaisen karkottamisharkinnassa myös EU-oikeuden vastaisesti. Ehdotuksessa on EU-tuomioistuimen ratkaisuun viitaten tuotu esiin kriiteerejä siitä, miten kansalliselle turvallisuudelle aiheutuvia uhkia määritellään. Ehdotuksessa on mainittu esimerkkejä näistä uhista, minkä lisäksi siinä on lueteltu kansalliseen turvallisuuteen kytkeytyviä ilmiöitä, mikä saattaa helposti laajentaa sitä, millaisten tekojen tulkitaan jatkossa uhkaavan kansallista turvallisuutta. Yhteiskunnallisen ja kansallisen turvallisuuden vaarantamisen tulkintakäytäntö ja soveltamisala tulisivatkin olla selkeästi rajatut ja niihin esimerkiksi liittyvät Suojelupoliisin lausunnot asianosaisjulkisia myös oikeusturvanäkökulmasta.

Oleskelulupa palautuskieltoa sovellettaessa (89 §)

Ehdotuksella täsmennettäisiin olemassa olevaa poissuljentalausekkeiden yhteydessä myönnettävää oleskelulupatyyppejä siten, että pykälässä viitataan jatkossa ulkomaalaislain 87 §:n ja 88 §:n tilanteisiin, jolloin turvapaikka ja toissijainen suojelu jätetään myöntämättä sekä 107 §:n ja 108 §:n tilanteisiin, jolloin pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema voidaan lakkauttaa tai peruuttaa. Tilapäinen lupa myönnettäisiin, kuten aiemminkin, vuodeksi kerrallaan, mikäli henkilöä ei voida poistaa maasta, koska häntä uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus, vaino tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu.

Esitysluonnoksen muita toteuttamisvaihtoehtoja koskevassa luvussa tarkasteltiin myös mahdollisuutta myöntää vuodeksi kerrallaan jatkuva oleskelulupa pakolaisasemaa lakkauttaessa tai myöntämättä jätettäessä, kun palautuskielto estää henkilön maasta poistamisen. Valtuutettu pitää kyseistä vaihtoehtoa perus- ja ihmisoi-keusnäkökulmasta parempana kuin esitysluonnoksessa edelleen ehdotettua tilapäistä oleskelulupaa. Jatkuva A-oleskelulupa 89 §:n mukaisissa tilanteissa mahdollistaisi esimerkiksi henkilön työskentelyn ja ehkäisisi syrjäytymistä sekä toimisi paremmin myös perheenjäsenten oleskelulupien jatkumisen ja lapsen edun toteutumisen kannalta.

4. Muutosehdotusten vaikutuksista

Esitysluonnoksen taloudellisten vaikutusten arvioinnissa todetaan ehdotetun tiheän jatkolupaharkinnan aiheuttavan merkittävästi lisätyötä ja resurssien tarvetta Maahanmuuttovirastossa (3 miljoonaa euroa / vuosi). Ehdotuksessa todetaan myös, että Suojelupoliisille aiheutuu lisätyötä ja että ehdotusten arvioidaan lisää-

vän muutoksenhakua hallintotuomioistuimiin. Vaikutusten arvioinnissa ei ole kuitenkaan otettu huomioon esimerkiksi ehdotuksesta aiheutuvia oikeusapuun ja tulkaukseen liittyviä kustannuksia, eikä arvioitu tarkemmin myöskään Suojelupoliisin ja hallintotuomioistuinten lisääntyneen työmäärän aiheuttamaa resurssitarvetta. Mikäli turvapaikan ja toissijaisen suojelun perusteella myönnettävän oleskeluluvan oikeusvaikutukset erkanevat huomattavasti toisistaan, kuten ehdotuksen perusteella tapahtuisi, on myös todennäköisempää, että toissijaista suojelua saaneet henkilöt valittavat useammin päätöksistään.

Lisäksi vaikutusten arvioinnissa tulisi kiinnittää huomiota siihen, että tilapäisellä oleskeluluvalla olevalla henkilöllä ei ole voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti työnteko-oikeutta. Valtuutettu katsoo, että esitysluonnoksen taloudellisten vaikutusten arviointi ei anna kokonaiskuvaa ehdotusten aiheuttamista kustannuksista ja sitä on täsmennettävä.

Esitysluonnoksessa ei myöskään arvioida ehdotuksen vaikutuksia siltä osin, että aiemmin A-oleskeluluvalla Suomessa ollut henkilö, jonka suojeluasema lakkauteaan, saa tilapäisen B- oleskeluluvan tai karkotuspäätöksen. Kuten edellä on tuotu esiin, 89 §:n perusteella tilapäisen oleskeluluvan saaneella ei ole esimerkiksi työnteko-oikeutta. Karkotettavien henkilöiden maastapoistaminen ei toisinaan ole teknisesti mahdollista, jolloin tulisi arvioida, millaisia vaikutuksia ehdotuksella on paperittomien määrään. Edellä mainitut huomioiden tulisi myös arvioida millaisia vaikutuksia ehdotuksella on esimerkiksi harmaan talouden, ihmiskaupan ja syrjäytymisen näkökulmasta niin yksilöille kuin yhteiskunnallekin.

Valtuutettu katsoo myös, että esitykselle tulee tehdä kattavampi lapsivaikutusten arviointi. Arvioinnissa on tuotu esiin, että lupien lyhentämisellä on vaikutuksia kanssahakijoina oleviin lapsiin sekä yksintulleisiin alaikäisiin ja perhesiteen perusteella luvan saaneisiin. Vaikutusten arvioinnissa ei kuitenkaan tuoda esiin minkäänlaisia lukumääriä tai arvioita siitä, miten suureen joukkoon vaikutukset ulottuisivat tai millä tavoin lainsäädäntötoimissa on huomioitu ensisijaisesti lapsen etu (YK:n lapsen oikeuksien sopimus 3 artikla). Lisäksi arvioinnissa tulisi kiinnittää huomiota siihen, miten esimerkiksi pakolaisaseman lakkauttaminen ja 89 §:n mukaisen tilapäisen oleskeluluvan saaminen vaikuttaa perheenkokoajan jo Suomessa olevien perheenjäsenten oleskelulupiin ja oikeuksiin.

Erityisasiantuntija

Liisa Välimäki

